

CUPRINS

PARTEA GENERALĂ. PERSOANELE	1
FIȘA NR. 1. APLICAREA LEGII CIVILE ÎN TIMP	3
I. PRINCIPII CARE GUVERNEAZĂ APLICAREA LEGII CIVILE, ÎN GENERAL	3
1. Principiul neretroactivității legii civile	3
2. Principiul aplicării imediate a legii civile noi	4
II. APLICAREA ÎN TIMP A CODULUI CIVIL DIN 2009	4
1. Legea aplicabilă actului juridic civil	4
2. Legea aplicabilă prescripției extinctive și decăderii	6
3. Legea aplicabilă accesunii, uzucapiunii și posesiei	7
3.1. Accesiunea	7
3.2. Uzucapiunea	7
3.3. Posesia	8
4. Legea aplicabilă dezmembrămintelor dreptului de proprietate privată	8
4.1. Dreptul de superficie	8
4.2. Dreptul de uzufruct, dreptul de uz și dreptul de abitație	8
4.3. Dreptul de servitute	9
5. Legea aplicabilă faptelor juridice licite ca izvoare de obligații	9
6. Legea aplicabilă în materia faptelor ilicite ca izvoare de obligații	9
7. Legea aplicabilă în materie de moștenire legală	9
8. Legea aplicabilă în materie de moștenire testamentară	10
9. Legea aplicabilă efectelor viitoare ale altor situații juridice trecute	10
III. ASPECTE PARTICULARE	10
FIȘA NR. 2. RAPORTUL JURIDIC CIVIL	12
I. NOȚIUNEA ȘI CARACTERELE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	12
II. IZVOARELE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL CONCRET	12
1. Clasificarea izvoarelor raporturilor juridice civile concrete	12
III. STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	13
1. Elementele constitutive ale raportului juridic civil	13
2. Conținutul raportului juridic civil	13
2.1. Considerații generale	13
2.2. Dreptul subiectiv civil	14
2.2.1. Noțiune și trăsături juridice	14
2.2.2. Clasificarea drepturilor subiective civile	14
2.2.2.1. <i>Drepturi subiective civile absolute și drepturi subiective civile relative</i>	14
2.2.2.2. <i>Drepturi subiective civile patrimoniale și drepturi subiective civile nepatrimoniale</i>	15

2.2.2.3. Drepturi subiective civile principale și drepturi subiective civile accesorii _____	16
2.2.2.4. Drepturi subiective civile pure și simple și drepturi subiective civile afectate de modalități _____	17
2.2.3. Exercițarea drepturilor subiective civile. Abuzul de drept _____	18
2.2.3.1. Exercițarea drepturilor subiective civile _____	18
2.2.3.2. Abuzul de drept _____	18
2.3. Obligația civilă _____	19
2.3.1. Noțiune și trăsături _____	19
2.3.2. Elementele raportului juridic obligațional _____	19
2.3.3. Izvoarele obligației civile _____	20
2.3.4. Clasificarea obligațiilor civile _____	20
2.3.4.1. Categoriile de obligații civile, după obiectul lor _____	20
A. Obligații de a da, obligații de a face și obligații de a nu face _____	20
B. Obligații pozitive și obligații negative _____	21
C. Obligații de rezultat și obligații de mijloace _____	22
2.3.4.2. Categoriile de obligații civile, după sancțiune _____	22
2.3.4.3. Categoriile de obligații civile, după gradul de opozabilitate (în raport de persoanele față de care pot produce efecte) _____	23
2.3.4.4. Categoriile de obligații civile, după complexitate _____	24
3. Obiectul raportului juridic civil. Bunurile _____	24
3.1. Definiția obiectului raportului juridic civil _____	24
3.2. Bunurile _____	25
3.2.1. Noțiune. Corelația dintre bunuri și patrimoniu _____	25
3.2.2. Clasificarea bunurilor _____	25
3.2.2.1. Bunuri imobile și bunuri mobile _____	25
3.2.2.2. Bunuri aflate în circuitul civil și bunuri scoase din circuitul civil _____	27
3.2.2.3. Bunuri fungibile și bunuri nefungibile _____	28
3.2.2.4. Bunuri consumptibile și bunuri neconsumptibile _____	29
3.2.2.5. Bunuri divizibile și bunuri indivizibile _____	29
3.2.2.6. Bunuri principale și bunuri accesorii _____	30
3.2.2.7. Bunuri frugifere și bunuri nefrugifere _____	30
3.2.2.8. Bunuri corporale și bunuri incorporale _____	32
3.2.2.9. Bunuri sesizabile și bunuri insesizabile _____	32
3.2.2.10. Bunuri din domeniul public și bunuri din domeniul privat _____	33
4. Subiectele (părțile) raportului juridic civil _____	33
4.1. Categoriile subiectelor de drept civil _____	33
4.2. Determinarea, pluralitatea și schimbarea subiectelor raportului juridic civil _____	34
4.2.1. Determinarea subiectelor raportului juridic civil _____	34
4.2.2. Pluralitatea subiectelor raportului juridic civil _____	34
4.2.2.1. Precizări prealabile _____	34
4.2.2.2. Pluralitatea subiectelor în raporturile reale _____	34

4.2.2.3. <i>Pluralitatea subiectelor în raporturile obligaționale (de creanță)</i> _____	35
4.2.2.4. <i>Comparație între obligația solidară și obligația indivizibilă</i> _____	38
4.2.3. Schimbarea subiectelor raportului juridic civil _____	39
4.2.3.1. <i>Precizări introductive</i> _____	39
4.2.3.2. <i>Schimbarea persoanei subiectului activ</i> _____	39
4.2.3.3. <i>Schimbarea persoanei subiectului pasiv</i> _____	40
FIȘA NR. 3. ACTUL JURIDIC CIVIL. CONTRACTUL – IZVOR DE OBLIGAȚII _____	42
PARTEA I. ACTUL JURIDIC CIVIL, CA IZVOR DE OBLIGAȚII _____	42
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	42
II. CLASIFICAREA ACTELOR JURIDICE CIVILE _____	42
1. Acte juridice civile unilaterale, acte juridice civile bilaterale și acte juridice civile plurilaterale _____	42
2. Acte juridice civile cu titlu oneros și acte juridice civile cu titlu gratuit _____	44
3. Acte juridice civile constitutive, acte juridice civile translativ și acte juridice civile declarative _____	46
4. Acte juridice civile de conservare, acte juridice civile de administrare și acte juridice civile de dispoziție _____	46
5. Acte juridice civile consensuale, acte juridice civile solemne (formale) și acte juridice civile reale _____	48
6. Acte juridice civile patrimoniale și acte juridice civile nepatrimoniale _____	49
7. Acte juridice civile cu executare dintr-o dată (<i>uno actu</i>) și acte juridice civile cu executare continuă sau succesivă _____	49
8. Acte juridice civile principale și acte juridice civile accesorii _____	51
9. Acte juridice civile strict personale (<i>intuitu personae</i>) și acte juridice civile care pot fi încheiate și prin reprezentant _____	51
10. Acte juridice civile între vii (<i>inter vivos</i>) și acte juridice civile pentru cauză de moarte (<i>mortis causa</i>) _____	52
11. Acte juridice civile subiective și acte juridice civile condiție _____	52
12. Acte juridice civile pure și simple și acte juridice civile afectate de modalități _____	53
13. Acte juridice civile cauzale și acte juridice civile abstracte _____	53
14. Acte juridice civile numite (tipice) și acte juridice civile nenumite (atipice) _____	54
III. CONDIȚIILE ACTULUI JURIDIC CIVIL _____	55
1. Noțiunea și clasificarea condițiilor actului juridic civil _____	55
1.1. Noțiune _____	55
1.2. Clasificare _____	55
2. Capacitatea de a încheia actul juridic civil _____	55
2.1. Noțiunea de capacitate _____	55
2.2. Regula (principiul) capacității de a încheia acte juridice și excepția incapacității _____	56
3. Consimțământul _____	57
3.1. Noțiune și aspecte generale _____	57

3.2. Corelația dintre consimțământ și voința juridică. Principiile voinței juridice _____	59
3.2.1. Precizări introductive _____	59
3.2.2. Principiile voinței juridice _____	59
3.2.2.1. <i>Principiul libertății de voință</i> _____	59
3.2.2.2. <i>Principiul voinței reale</i> _____	60
3.3. Cerințele valabilității consimțământului _____	61
3.3.1. Enumerarea condițiilor _____	61
3.3.2. Consimțământul trebuie să provină de la o persoană cu discernământ _____	61
3.3.3. Consimțământul să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice _____	62
3.3.4. Consimțământul să fie liber, adică să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ _____	63
4. Viciile de consimțământ _____	63
4.1. Eroarea _____	63
4.1.1. Noțiune _____	63
4.1.2. Clasificare _____	63
4.1.2.1. <i>Eroarea esențială și eroarea neesențială</i> _____	63
4.1.2.2. <i>Eroarea de fapt și eroarea de drept</i> _____	65
4.1.2.3. <i>Eroarea scuzabilă și eroarea nescuzabilă</i> _____	65
4.1.3. Structura erorii _____	66
4.1.4. Cerințele erorii pentru a fi viciu de consimțământ _____	66
4.1.5. Sancțiunea în cazul erorii esențiale și scuzabile _____	66
4.2. Dolul _____	67
4.2.1. Noțiune _____	67
4.2.2. Structura dolului _____	68
4.2.3. Cerința dolului _____	68
4.2.4. Sancțiunea dolului _____	69
4.2.5. Proba dolului _____	70
4.3. Violența _____	70
4.3.1. Noțiune _____	70
4.3.2. Clasificarea violenței _____	70
4.3.2.1. <i>Violența fizică și violența morală</i> _____	70
4.3.2.2. <i>Amenințarea legitimă și amenințarea nelegitimă</i> _____	71
4.3.3. Structura violenței _____	71
4.3.4. Cerințele violenței _____	71
4.3.5. Sancțiunea și proba violenței _____	72
4.4. Leziunea _____	73
4.4.1. Noțiune _____	73
4.4.2. Structura leziunii _____	73
4.4.3. Domeniul de aplicare al leziunii _____	74
4.4.4. Sancțiunea leziunii _____	75
4.5. Viciile de consimțământ. Tabel comparativ _____	76

5. Obiectul actului juridic civil _____	77
5.1. Noțiune _____	77
5.2. Distincție între obiectul actului juridic civil și obiectul obligației _____	77
5.3. Cerințele valabilității obiectului actului juridic civil _____	78
5.3.1. Enumerarea cerințelor valabilității obiectului actului juridic civil _____	78
5.3.2. Obiectul actului juridic să fie determinat și obiectul obligației să fie determinat sau cel puțin determinabil _____	78
5.3.3. Obiectul să fie licit _____	79
5.3.4. Obiectul să existe _____	79
5.3.5. Obiectul să fie posibil _____	81
5.3.6. Obiectul să fie în circuitul civil _____	81
5.3.7. Obiectul să fie o faptă personală a celui care se obligă _____	81
5.3.8. Existența autorizației administrative sau judiciare ori a altei cerințe prevăzute de lege _____	82
6. Cauza (scopul) actului juridic civil _____	82
6.1. Noțiune _____	82
6.2. Cerințele valabilității cauzei actului juridic civil _____	83
6.2.1. Enumerarea cerințelor valabilității cauzei actului juridic civil _____	83
6.2.2. Cauza să existe _____	83
6.2.3. Cauza să fie licită _____	83
6.2.4. Cauza să fie morală _____	84
6.3. Proba cauzei _____	84
7. Forma actului juridic civil _____	85
7.1. Considerații generale _____	85
7.1.1. Noțiunea de formă a actului juridic civil _____	85
7.1.2. Principiul consensualismului _____	85
7.1.3. Clasificarea condițiilor de formă ale actului juridic civil _____	86
7.1.3.1. <i>Forma ad validitatem, forma ad probationem și forma pentru opozabilitate față de terți</i> _____	86
7.1.3.2. <i>Forma legală și forma voluntară (convențională)</i> _____	86
7.2. Forma <i>ad validitatem</i> _____	86
7.3. Forma <i>ad probationem</i> _____	89
7.4. Forma pentru opozabilitate față de terți (<i>ad opposabilitatem</i>) _____	90
8. Modalitățile actului juridic civil _____	91
8.1. Termenul _____	91
8.1.1. Noțiune _____	91
8.1.2. Clasificare _____	92
8.1.2.1. <i>Termen suspensiv și termen extinctiv</i> _____	92
8.1.2.2. <i>Termen în favoarea debitorului, termen în favoarea creditorului și termen în favoarea ambelor părți</i> _____	92
8.1.2.3. <i>Termen voluntar (termen convențional), termen legal și termen jurisdicțional</i> _____	92

8.1.2.4. Termen cu scadență certă și termen cu scadență incertă _____	94
8.1.3. Efectele termenului _____	94
8.1.3.1. Precizări introductive _____	94
8.1.3.2. Efectele termenului suspensiv _____	94
8.1.3.3. Efectele termenului extinctiv _____	96
8.2. Condiția _____	96
8.2.1. Noțiune _____	96
8.2.2. Clasificare _____	96
8.2.2.1. Condiție suspensivă și condiție rezolutorie _____	96
8.2.2.2. Condiție cazuală, condiție mixtă și condiție potestativă _____	97
8.2.2.3. Condiție pozitivă și condiție negativă _____	98
8.2.2.4. Condiție posibilă și condiție imposibilă _____	99
8.2.2.5. Condiție licită și morală și condiție ilicită sau imorală _____	99
8.2.3. Efectele condiției _____	100
8.2.3.1. Aspecte generale _____	100
8.2.3.2. Efectele condiției suspensive _____	100
8.2.3.3. Efectele condiției rezolutorii _____	101
8.2.4. Comparație între termen și condiție _____	102
8.3. Sarcina _____	103
8.3.1. Noțiune _____	103
8.3.2. Clasificare _____	103
8.3.3. Efecte _____	104
8.3.4. Comparație între condiție și sarcină _____	104
IV. EFECTELE ACTULUI JURIDIC CIVIL _____	105
1. Considerații generale privind efectele actului juridic civil _____	105
1.1. Noțiunea de efecte ale actului juridic civil _____	105
1.2. Determinarea efectelor actului juridic civil _____	105
1.3. Noțiunea și enumerarea principiilor efectelor actului juridic civil _____	107
2. Principiile efectelor actului juridic civil _____	107
2.1. Principiul forței obligatorii (<i>pacta sunt servanda</i>) _____	107
2.1.1. Noțiune și justificare _____	107
2.1.2. Excepțiile de la principiul forței obligatorii _____	108
2.1.2.1. Considerații generale _____	108
2.1.2.2. Cazuri de restrângere a forței obligatorii _____	108
2.1.2.3. Cazuri de extindere a forței obligatorii _____	109
2.1.2.4. Prevederea de către lege a posibilității modificării unilaterale a contractului _____	110
2.1.2.5. Revizuirea efectelor actelor juridice ca urmare a ruperii echilibrului contractual (<i>impreviziunea</i>) _____	110
2.1.2.6. Revizuirea condițiilor și a sarcinilor în materia liberalităților _____	111
2.1.3. Situații care nu constituie excepții de la principiul forței obligatorii _____	112
2.2. Irevocabilitatea efectelor actului juridic civil _____	112
2.2.1. Noțiune și justificare _____	112

2.2.2. Excepții de la irevocabilitatea efectelor actului juridic civil _____	113
2.2.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	113
2.2.2.2. <i>Excepții de la irevocabilitatea actelor juridice civile bilaterale sau plurilaterale</i> _____	113
2.2.2.3. <i>Excepții de la irevocabilitatea actelor juridice civile unilaterale</i> _____	114
2.2.2.4. <i>Denunțarea unilaterală</i> _____	115
2.2.3. Situații care nu constituie excepții de la irevocabilitate _____	116
2.3. Principiul relativității efectelor actului juridic civil _____	116
2.3.1. Noțiune și justificare _____	116
2.3.2. Principiul relativității și opozabilitatea față de terți a actului juridic _____	116
2.3.2.1. <i>Corelația dintre relativitate și opozabilitate</i> _____	116
2.3.2.2. <i>Distincția dintre relativitatea și opozabilitatea față de terți a actului juridic</i> _____	117
2.3.3. Noțiunile de parte, terț și având-cauză. Categoriile de avânzi-cauză _____	117
2.3.4. Excepții de la principiul relativității efectelor actului juridic civil _____	120
2.3.4.1. <i>Considerații generale</i> _____	120
2.3.4.2. <i>Categoriile de excepții de la principiul relativității efectelor actului juridic</i> _____	120
2.3.5. Excepții de la opozabilitatea actului juridic civil _____	122
V. NULITATEA ACTULUI JURIDIC CIVIL _____	123
1. Noțiuni generale _____	123
1.1. Definiția și trăsăturile nulității _____	123
1.2. Funcțiile nulității _____	124
1.3. Delimitarea nulității de alte sancțiuni de drept civil (alte cauze de ineficacitate) _____	124
1.3.1. Nulitatea și rezoluțiunea _____	124
1.3.2. Nulitatea și rezilierea _____	125
1.3.3. Nulitatea și caducitatea _____	126
1.3.4. Nulitatea și revocarea _____	127
1.3.5. Nulitatea și inopozabilitatea _____	127
1.3.6. Nulitatea și reducțiunea _____	128
1.4. Clasificarea nulităților actului juridic civil _____	128
1.4.1. Nulitatea relativă și nulitatea absolută _____	128
1.4.2. Nulitatea totală și nulitatea parțială _____	129
1.4.3. Nulitatea expresă și nulitatea virtuală _____	130
1.4.4. Nulități de fond și nulități de formă _____	130
1.4.5. Nulități judiciare, nulități amiabile și nulități de drept _____	131
2. Cauzele de nulitate _____	133
2.1. Precizări introductive _____	133
2.2. Cauzele de nulitate absolută _____	134
2.3. Cauzele de nulitate relativă _____	137
3. Regimul juridic al nulității _____	138
3.1. Precizări introductive _____	138
3.2. Regimul juridic al nulității relative _____	138
3.2.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității relative _____	138

3.2.2. Nulitatea relativă poate fi invocată, în principiu, numai de persoana interesată _____	138
3.2.3. Nulitatea relativă este prescriptibilă pe cale de acțiune și, ca regulă, imprescriptibilă pe cale de excepție _____	139
3.2.4. Nulitatea relativă poate fi acoperită prin confirmare expresă ori tacită _____	139
3.3. Regimul juridic al nulității absolute _____	141
3.3.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității absolute _____	141
3.3.2. Nulitatea absolută poate fi invocată de oricine are interes, de instanță, de procuror sau de alte organe prevăzute de lege _____	142
3.3.3. Nulitatea absolută este imprescriptibilă _____	143
3.3.4. Nulitatea absolută, în principiu, nu poate fi acoperită prin confirmare _____	143
3.4. Tabel recapitulativ privind regimul juridic al nulității _____	144
4. Efectele nulității _____	145
4.1. Considerații generale _____	145
4.1.1. Noțiunea de efecte ale nulității _____	145
4.1.2. Enumerarea principiilor efectelor nulității _____	145
4.2. Principiul retroactivității efectelor nulității _____	146
4.3. Principiul restabilirii situației anterioare prin restituirea prestațiilor (<i>restitutio in integrum</i>) _____	146
4.3.1. Noțiune și excepții _____	146
4.3.2. Modalități de restituire _____	149
4.3.2.1. <i>Principiile care operează în materia restituirii</i> _____	149
4.3.2.2. <i>Reguli privind restituirea prin echivalent în ipotezele vizate de art. 1641-1646 C.civ.</i> _____	149
4.4. Principiul anulării actului subsecvent ca urmare a anulării actului inițial (<i>resolutio iure dantis, resolvitur ius accipientis</i>) _____	151
4.5. Cazuri care înlătură principiul <i>quod nullum est, nullum producit effectum</i> _____	152
4.5.1. Precizări prealabile _____	152
4.5.2. Conversiunea actului juridic _____	153
4.5.3. <i>Error communis facit ius</i> _____	154
4.5.4. Principiul răspunderii civile delictuale _____	154
PARTEA A II-A. PARTICULARITĂȚI ALE CONTRACTULUI CA IZVOR DE OBLIGAȚII _____	155
I. ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR _____	155
1. Considerații generale _____	155
2. Reguli privind încheierea contractului _____	155
3. Negocierile precontractuale _____	155
4. Oferta de a contracta _____	156
4.1. Considerații generale _____	156
4.2. Cerințele propunerii pentru a constitui o ofertă de a contracta _____	156
4.2.1. Să fie o manifestare de voință reală, neviciată, făcută cu intenția de a produce efecte juridice _____	156
4.2.2. Să fie precisă și completă _____	157

4.3. Clasificarea ofertei _____	157
4.4. Tipologia ofertei de a contracta. Efecte juridice _____	157
4.5. Revocarea ofertei și retragerea ofertei _____	159
4.6. Oferta de a contracta și antecontractul _____	159
5. Acceptarea ofertei _____	159
6. Momentul și locul încheierii contractului _____	161
6.1. Momentul încheierii contractului _____	161
6.2. Locul încheierii contractului _____	161
II. PACTUL DE OPȚIUNE ȘI PROMISIUNEA DE A CONTRACTA _____	162
1. Pactul de opțiune _____	162
2. Promisiunea de a contracta _____	162
III. PARTICULARITĂȚI PRIVIND EFECTELE CONTRACTELOR _____	166
1. Excepții de la principiul relativității efectelor contractelor _____	166
1.1. Stipulația pentru altul _____	166
1.2. Promisiunea faptei altuia _____	168
1.3. Cesiunea contractului _____	168
1.3.1. Considerații generale _____	168
1.3.2. Condițiile cesiunii contractului _____	169
1.3.3. Efectele cesiunii contractului _____	170
2. Excepții de la principiul opozabilității efectelor contractului _____	171
2.1. Simulația _____	171
2.1.1. Considerații generale _____	171
2.1.2. Formele simulației _____	172
2.1.3. Efectele simulației _____	174
2.1.3.1. Efectele generale ale simulației _____	174
2.1.3.2. Efectele simulației față de părți și terți _____	175
2.1.4. Acțiunea în simulație _____	176
2.2. Creditorii chirografari _____	178
IV. RISCUL CONTRACTULUI _____	178
FIȘA NR. 4. PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ _____	180
I. CONSIDERAȚII GENERALE REFERITOARE LA PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ _____	180
1. Definiția, natura juridică și reglementarea prescripției extinctive _____	180
2. Invocarea prescripției extinctive _____	181
3. Efectul prescripției extinctive _____	182
3.1. Noțiune și consecințe _____	182
3.2. Principiile efectului prescripției extinctive _____	183
4. Delimitarea prescripției extinctive de alte instituții _____	185
4.1. Prescripția extinctivă și uzucapiunea _____	185
4.2. Prescripția extinctivă și termenul, ca modalitate a actului juridic _____	186

II. DOMENIUL DE APLICARE AL PRESCRIPȚIEI EXTINCTIVE _____	186
1. Noțiune _____	186
2. Domeniul prescripției extinctive în cadrul drepturilor patrimoniale _____	187
2.1. Prescripția extinctivă și drepturile de creanță _____	187
2.2. Prescripția extinctivă și drepturile reale accesorii _____	187
2.3. Prescripția extinctivă și drepturile reale principale _____	187
3. Domeniul prescripției în cadrul drepturilor nepatrimoniale _____	188
3.1. Principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale _____	188
3.2. Excepții de la principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale _____	189
4. Probleme speciale referitoare la domeniul prescripției extinctive _____	189
4.1. Valorificarea dreptului subiectiv civil pe calea excepției (a apărării de fond) _____	189
4.2. Acțiunea în constatare _____	191
4.3. Acțiunile mixte _____	191
4.4. Dualitatea de acțiuni _____	191
4.5. Drepturile potestative (secundare) _____	192
4.6. Acțiunea în repararea (compensarea) prejudiciului moral _____	193
4.7. Acțiunea în restituirea prestațiilor executate în baza unui act juridic civil desființat, desfăcut sau ale cărui obligații au devenit imposibil de executat _____	193
4.8. Acțiunea în restituire întemeiată pe plata nedatorată și alte acțiuni în restituire _____	194
4.9. Acțiunile în materie succesorală _____	194
4.10. Acțiunile în materie de carte funciară _____	197
4.11. Alte acțiuni în justiție _____	198
III. TERMENELE DE PRESCRIPȚIE EXTINCTIVĂ _____	199
1. Noțiune și clasificare _____	199
2. Termenul general de prescripție extinctivă _____	200
3. Termene speciale de prescripție extinctivă _____	201
IV. CURSUL PRESCRIPȚIEI EXTINCTIVE _____	202
1. Începutul prescripției extinctive _____	202
1.1. Regula generală privind începutul prescripției extinctive _____	202
1.2. Reguli speciale privind începutul prescripției extinctive _____	203
1.2.1. Ipoteza dreptului la acțiunea în executarea obligației de a da sau de a face _____	203
1.2.2. Ipoteza dreptului la acțiunea în restituirea prestațiilor _____	203
1.2.3. Ipoteza dreptului la acțiunea în executarea prestațiilor succesive _____	204
1.2.4. Ipoteza dreptului la acțiunea în materia asigurărilor contractuale _____	204
1.2.5. Ipoteza dreptului la acțiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită și cazuri asimilate _____	204
1.2.6. Ipoteza dreptului la acțiunea în anularea actului juridic _____	205
1.2.7. Ipoteza dreptului la acțiunea în răspundere pentru vicii aparente _____	207
1.2.8. Ipoteza dreptului la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse _____	207
1.2.9. Alte reguli speciale privind începutul prescripției extinctive _____	208

2. Suspendarea prescripției extinctive _____	211
2.1. Noțiune. Justificare _____	211
2.2. Cauze de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	212
2.2.1. Cauze generale de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	212
2.2.2. Cauze speciale de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	213
2.3. Efectele suspendării prescripției _____	214
2.3.1. Efectul general _____	214
2.3.2. Efectul special _____	214
2.3.3. Beneficiul și extinderea efectului suspendării _____	215
3. Întreruperea prescripției extinctive _____	215
3.1. Noțiune. Justificare _____	215
3.2. Cauzele de întrerupere a prescripției _____	216
3.3. Efectele întreruperii prescripției _____	219
3.4. Beneficiul și extinderea efectului întreruperii _____	220
4. Repunerea în termenul de prescripție _____	221
4.1. Noțiune și justificare _____	221
4.2. Domeniul repunerii în termenul de prescripție extintivă _____	221
4.3. Termenul pentru repunerea în termenul de prescripție extintivă _____	222
4.4. Efectul repunerii în termen _____	222
V. ÎMPLINIREA PRESCRIPȚIEI EXTINGTIVE _____	223
1. Precizări prelabile _____	223
2. Regulile de stabilire a momentului împlinirii prescripției extinctive _____	223
FIȘA NR. 5. DECĂDEREA _____	225
I. NOȚIUNE. CLASIFICAREA TERMENELOR DE DECĂDERE _____	225
1. Noțiunea de decădere _____	225
2. Clasificarea termenelor de decădere _____	225
II. DOMENIUL DE APLICARE AL DECĂDERII _____	226
III. REGIMUL JURIDIC AL TERMENELOR DE DECĂDERE _____	228
IV. EFECTELE DECĂDERII _____	229
V. COMPARAȚIE ÎNTRE PRESCRIPȚIA EXTINGTIVĂ ȘI DECĂDERE _____	230
FIȘA NR. 6. PERSOANA FIZICĂ ȘI PERSOANA JURIDICĂ. PROFESIONISTUL ȘI ÎNTREPRINDEREA _____	232
I. PERSOANA FIZICĂ. CAPACITATEA CIVILĂ _____	232
1. Considerații generale _____	232
2. Capacitatea de folosință a persoanei fizice _____	234
2.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei fizice _____	234
2.2. Începutul capacității de folosință a persoanei fizice _____	235
2.3. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice _____	235
2.4. Sfârșitul capacității de folosință a persoanei fizice _____	236
2.4.1. Declararea judecătorească a morții _____	236

3. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice _____	241
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de exercițiu a persoanei fizice _____	241
3.2. Situații juridice privind capacitatea de exercițiu a persoanei fizice _____	242
II. PERSOANA JURIDICĂ _____	249
1. Considerații generale _____	249
1.1. Noțiune, enumerare și clasificare _____	249
1.2. Elemente constitutive _____	250
2. Înființarea persoanei juridice _____	252
2.1. Moduri de înființare _____	252
2.2. Durata persoanei juridice _____	253
2.3. Înregistrarea persoanei juridice _____	253
2.4. Nulitatea persoanei juridice _____	254
2.4.1. Cazurile și regimul juridic al nulității absolute _____	254
2.4.2. Cazurile și regimul juridic al nulității relative _____	254
2.4.3. Particularități privind nulitatea persoanelor juridice de drept public _____	255
2.4.4. Efectele nulității _____	255
3. Capacitatea de folosință a persoanei juridice _____	256
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei juridice _____	256
3.2. Începutul capacității de folosință a persoanei juridice _____	256
3.3. Conținutul capacității de folosință a persoanei juridice _____	257
3.4. Sfârșitul capacității de folosință a persoanei juridice _____	258
4. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice _____	258
4.1. Noțiunea de capacitate de exercițiu a persoanei juridice _____	258
4.2. Începutul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	258
4.3. Conținutul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	259
4.4. Sfârșitul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	260
5. Funcționarea persoanei juridice _____	260
5.1. Considerații generale _____	260
5.2. Acțiunea în anularea actelor emise de organele persoanei juridice _____	261
5.3. Răspunderea pentru acte juridice _____	262
5.4. Răspunderea pentru fapte juridice _____	262
5.4.1. Persoane juridice de drept privat _____	262
5.4.2. Persoane juridice de drept public _____	262
5.5. Independența patrimonială _____	263
5.6. Răspunderea membrilor organelor persoanei juridice _____	263
6. Identificarea persoanei juridice. Atribute de identificare _____	264
7. Reorganizarea persoanei juridice _____	266
7.1. Noțiune _____	266
7.2. Moduri de reorganizare _____	266
7.2.1. Fuziunea persoanei juridice _____	267
7.2.2. Divizarea persoanei juridice _____	267

7.2.3. Transformarea persoanei juridice	268
7.3. Efecte comune tuturor formelor de reorganizare a persoanei juridice	269
7.4. Opoziții împotriva actelor prin care s-a hotărât reorganizarea	270
8. Încetarea persoanei juridice	270
8.1. Enumerarea modurilor de încetare a persoanei juridice	270
8.2. Dizolvarea persoanei juridice	270
8.2.1. Noțiuni	270
8.2.2. Cazuri de dizolvare	270
8.2.3. Efectele dizolvării	271
8.3. Comparație între dizolvare și reorganizare	272
8.4. Încetarea anumitor persoane juridice	272
8.5. Data încetării personalității juridice	272
III. PROFESIONISTUL ȘI ÎNTREPRINDEREA	273
1. Principiul	273
2. Profesionistul	273
3. Întreprinderea	275
DREPTURILE REALE PRINCIPALE	279
FIȘA NR. 7. PATRIMONIUL	281
I. CONSIDERAȚII GENERALE	281
II. ELEMENTELE PATRIMONIULUI	281
1. Activul patrimonial	281
2. Pasivul patrimonial	282
III. CARACTERELE JURIDICE ALE PATRIMONIULUI	282
1. Este o universalitate juridică	282
2. Orice persoană are un patrimoniu	283
3. Este unic	283
4. Este divizibil	283
5. Este intransmisibil	285
IV. FUNCȚIILE PATRIMONIULUI	285
1. Constituie garanția comună a creditorilor chirografari	285
2. Explică și permite subrogația reală cu titlu universal	286
3. Explică și permite transmisiunea universală și transmisiunea cu titlu universal	288
FIȘA NR. 8. DREPTUL DE PROPRIETATE	289
I. CONSIDERAȚII GENERALE	289
II. DREPTUL DE PROPRIETATE PRIVATĂ	289
1. Noțiune	289
2. Titulari. Obiect. Moduri de dobândire	289

3. Conținutul juridic al dreptului de proprietate privată _____	290
3.1. Noțiuni. Atributele dreptului de proprietate privată _____	290
3.2. Caracterele juridice ale dreptului de proprietate privată _____	291
4. Limitele exercitării dreptului de proprietate privată _____	292
4.1. Considerații generale. Categoriile de limite _____	292
4.2. Limite legale de interes privat stabilite de Codul civil _____	293
4.2.1. Limite referitoare la folosirea apelor _____	293
4.2.2. Picătura streșinii _____	295
4.2.3. Distanța și lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări și plantații _____	295
4.2.4. Limite privind vederea asupra proprietății vecinului _____	295
4.2.5. Limite referitoare la dreptul de trecere _____	296
4.2.5.1. <i>Considerații generale</i> _____	296
4.2.5.2. <i>Caracterele juridice ale dreptului de trecere</i> _____	297
4.2.5.3. <i>Acțiunea în justiție prin care se cere recunoașterea unui drept de trecere</i> _____	297
4.2.5.4. <i>Dreptul la despăgubire. Acțiunea în despăgubire</i> _____	298
A. <i>Considerații generale</i> _____	298
B. <i>Acțiunea în despăgubire</i> _____	298
4.2.5.5. <i>Stingerea dreptului de trecere</i> _____	298
4.2.5.6. <i>Răscumpărarea dreptului de trecere</i> _____	299
4.3. Alte limite legale de interes privat/public stabilite de Codul civil _____	299
4.4. Limite convenționale (voluntare) _____	300
4.4.1. Clauza de inalienabilitate _____	300
4.4.1.1. <i>Considerații generale</i> _____	300
4.4.1.2. <i>Clauza de inalienabilitate expresă și clauza de inalienabilitate implicită</i> _____	300
4.4.1.3. <i>Invocarea clauzei de inalienabilitate</i> _____	301
4.4.1.4. <i>Condițiile speciale de valabilitate</i> _____	301
4.4.1.5. <i>Opozabilitatea clauzei de inalienabilitate</i> _____	302
4.4.1.6. <i>Efectele clauzei de inalienabilitate</i> _____	303
4.4.1.7. <i>Sanctiunea nerespectării clauzei de inalienabilitate</i> _____	303
4.4.1.8. <i>Încetarea efectelor clauzei de inalienabilitate înainte de împlinirea termenului</i> _____	303
5. Regimul juridic al imobilelor proprietate privată _____	304
5.1. Realizarea și desființarea construcțiilor _____	304
5.1.1. Considerații generale _____	304
5.1.2. Amenajarea teritoriului _____	304
5.1.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	304
5.1.2.2. <i>Urbanismul</i> _____	304
A. <i>Considerații generale</i> _____	304
B. <i>Certificatul de urbanism</i> _____	305
C. <i>Autorizația de construire</i> _____	308

D. Autorizația de desființare _____	312
E. Anularea/suspendarea autorizațiilor de construire sau de desființare _____	313
5.2. Înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate asupra construcțiilor _____	313
5.3. Circulația juridică a imobilelor proprietate privată _____	314
5.3.1. Reguli generale _____	314
5.3.2. Reguli privind dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilelor situat în România de către persoanele fizice sau juridice străine și apatrizi _____	315
5.3.3. Forma <i>ad validitatem</i> a actelor juridice de înstrăinare a imobilelor și înscrierea acestora în cartea funciară _____	316
5.3.4. Cerințe speciale privind înstrăinarea imobilelor _____	316
5.3.5. Dreptul de preempțiune (drept prioritar la cumpărare) _____	319
5.3.5.1. Noțiune. Reguli generale _____	319
5.3.5.2. Preempțiunea reglementată prin <i>legi speciale</i> _____	319
III. DREPTUL DE PROPRIETATE PUBLICĂ _____	321
1. Noțiune _____	321
2. Titularii dreptului de proprietate publică _____	321
2.1. Titularii dreptului de proprietate publică _____	321
2.2. Subiectele de drept care exercită dreptul de proprietate publică (drepturile reale corespunzătoare proprietății publice) _____	321
3. Obiectul dreptului de proprietate publică _____	321
3.1. Criterii de apartenență la domeniul public _____	321
3.2. Principalele reglementări privind bunurile proprietate publică _____	322
3.3. Regimul juridic al unor categorii de bunuri proprietate publică _____	323
3.4. Delimitarea domeniului public național, județean și local. Criterii. Transferul bunurilor _____	323
4. Caracterele juridice specifice dreptului de proprietate publică _____	324
5. Modurile de dobândire a dreptului de proprietate publică _____	324
5.1. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică _____	325
5.1.1. Considerații generale _____	325
5.1.2. Exproprierea în sistemul Legii nr. 33/1994 _____	325
5.1.2.1. <i>Declararea utilității publice</i> _____	327
5.1.2.2. <i>Măsurile premergătoare exproprierii</i> _____	328
5.1.2.3. <i>Exproprierea propriu-zisă și stabilirea despăgubirilor</i> _____	329
5.1.3. Exproprierea în sistemul Legii nr. 255/2010 _____	333
6. Exercitarea dreptului de proprietate publică _____	340
6.1. Considerații generale _____	340
6.2. Dreptul de administrare _____	342
6.2.1. Titularii și caracterele dreptului de administrare _____	342
6.2.2. Natura juridică a dreptului de administrare _____	342
6.2.2.1. <i>Categorii de raporturi juridice</i> _____	342
6.2.2.2. <i>Natura juridică mixtă și conținutul juridic al dreptului de administrare</i> _____	343

6.2.3. Încetarea dreptului de administrare _____	344
6.3. Concesionarea bunurilor proprietate publică _____	344
6.3.1. Noțiunea și definiția legală a contractului de concesiune _____	344
6.3.2. Stabilirea cadrului juridic incident _____	345
6.3.3. Particularități privind contractul de concesiune _____	345
6.3.4. Acțiunile în justiție _____	347
6.4. Închirierea bunurilor proprietate publică _____	348
6.5. Dreptul de folosință gratuită _____	348
7. Încetarea dreptului de proprietate publică _____	349
FIȘA NR. 9. MODALITĂȚILE JURIDICE ALE DREPTULUI DE PROPRIETATE PRIVATĂ _____	350
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	350
II. PROPRIETATEA COMUNĂ _____	350
1. Noțiunea și formele proprietății comune _____	350
2. Dreptul de proprietate comună pe cote-părți (coproprietatea) _____	351
2.1. Noțiune și caractere juridice. Clasificare. Prezumția de coproprietate _____	351
2.2. Coproprietatea obișnuită _____	351
2.2.1. Noțiune. Izvoare. Titulari. Prezumția de egalitate a cotelor-părți _____	351
2.2.2. Exercițarea posesiei asupra bunului aflat în coproprietate _____	352
2.2.3. Drepturile coproprietarilor cu privire la întregul bun _____	352
2.2.3.1. <i>Actele materiale (actele privind exercițarea atributului folosinței)</i> _____	352
A. <i>Exercițarea atributului folosinței</i> _____	352
B. <i>Exercițarea dreptului de a culege fructele</i> _____	353
2.2.3.2. <i>Actele juridice</i> _____	354
2.2.4. Contractul de administrare a coproprietății _____	356
2.2.5. Drepturile coproprietarilor cu privire la cota-parte proprie din drept _____	356
2.2.6. Acțiunile în justiție _____	357
2.2.7. Obligațiile coproprietarilor _____	358
2.2.8. Încetarea coproprietății obișnuite _____	359
2.3. Coproprietatea forțată _____	359
2.3.1. Noțiune și obiect _____	359
2.3.2. Drepturile și obligațiile coproprietarilor _____	360
2.3.3. Coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente având proprietari diferiți _____	361
2.3.3.1. <i>Noțiune</i> _____	361
2.3.3.2. <i>Exercițarea dreptului de folosință</i> _____	361
A. <i>Părțile comune și exercițarea dreptului de folosință asupra acestora</i> _____	361
B. <i>Obligațiile coproprietarilor</i> _____	362
2.3.3.3. <i>Situația distrugerii clădirii</i> _____	362
2.3.3.4. <i>Încetarea destinației de folosință comună</i> _____	363
2.3.4. Coproprietatea asupra despărțiturilor comune _____	363
2.3.4.1. <i>Noțiune. Prezumția de comunitate</i> _____	363

2.3.4.2. Reguli privind despărțiturile comune	364
2.3.5. Coproprietatea asupra bunurilor care constituie amintiri de familie	365
3. Proprietatea comună în devălmășie	365
4. Partajul	366
4.1. Noțiune. Enumerarea felurilor partajului	366
4.2. Formele de coproprietate în care partajul se poate realiza	366
4.3. Felurile partajului. Forma actului în care partajul se poate realiza	367
4.4. Imprescriptibilitatea partajului	367
4.5. Suspendarea partajului	368
4.6. Modurile de împărțire	368
4.6.1. Reguli procedurale privind modurile de împărțire	368
4.6.2. Reguli privind partajul judiciar	369
4.7. Stingerea datoriilor și situația creditorilor	369
4.7.1. Stingerea datoriilor născute în legătură cu bunul comun	369
4.7.2. Executarea silită privitoare la bunul comun. Drepturile creditorilor	369
4.8. Efectele partajului	370
III. PROPRIETATEA PERIODICĂ, PROPRIETATEA REZOLUBILĂ ȘI PROPRIETATEA ANULABILĂ	372
1. Proprietatea periodică	372
2. Proprietatea rezolubilă	374
3. Proprietatea anulabilă	375

FIȘA NR. 10. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE **376**

I. ASPECTE GENERALE	376
1. Noțiune și caractere juridice	376
2. Delimitarea acțiunii în revendicare de alte acțiuni	377
2.1. Acțiunea în revendicare și acțiunea posesorie	377
2.2. Acțiunea în revendicare și acțiunea confesorie	377
2.3. Acțiunea în revendicare și acțiunea negatorie	378
2.4. Acțiunea în revendicare și acțiunea în grănițuire	379
2.5. Acțiunea în revendicare și acțiunea în constatare	380
2.6. Acțiunea în revendicare și acțiunea în evacuare	380
2.7. Acțiunea în revendicare și petiția de ereditate	381
3. Calitatea procesuală	382
3.1. Calitatea procesuală activă	382
3.2. Calitatea procesuală pasivă	383
3.3. Aspecte procesuale	384
II. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE IMOBILIARĂ	384
1. Proba dreptului de proprietate	384
1.1. Considerații introductive	384
1.2. Situații de distins în funcție de modul de dobândire a dreptului de proprietate asupra imobilului revendicat	385

1.3. Noțiunea de titlu în materia acțiunii în revendicare	386
1.4. Situații posibile	387
1.4.1. Precizări prealabile	387
1.4.2. Enumerarea ipotezelor posibile	388
1.4.3. Situația în care ambele părți dețin titlu	388
1.4.3.1. <i>Ambele titluri provin de la același autor</i>	388
1.4.3.2. <i>Cele două titluri provin de la autori diferiți</i>	390
1.4.4. Situația în care numai una dintre părți are titlu	390
1.4.5. Situația în care niciuna dintre părți nu are titlu	390
2. Imprescriptibilitatea acțiunii în revendicare imobiliară	391
2.1. Acțiunea în revendicare imobiliară întemeiată pe dreptul de proprietate privată	391
2.2. Acțiunea în revendicare întemeiată pe dreptul de proprietate publică	391
III. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE MOBILIARĂ	391
1. Situații de distins	391
2. Ipoteza reglementată de art. 937 alin. (1) C.civ.	392
2.1. Precizări prealabile	392
2.2. Condiții	392
3. Revendicarea de la terțul dobânditor de bună-credință a bunului mobil pierdut sau furat	394
4. Revendicarea bunului mobil de la hoț, de la gășitorul care nu s-a conformat dispozițiilor art. 942 și urm. C.civ. sau de la terțul dobânditor de rea-credință	395
5. Ipoteza în care gășitorul bunului mobil s-a conformat dispozițiilor art. 942 și urm. C.civ.	396
IV. EFECTELE ADMITERII ACȚIUNII ÎN REVENDICARE	397
1. Precizări introductive	397
2. Efectele între părți	397
2.1. Restituirea lucrului	397
2.2. Restituirea produselor și a fructelor	399
2.3. Suportarea cheltuielilor făcute de către posesor cu lucrul pe care îl restituie	399
2.4. Dreptul de retenție	400
3. Opozabilitatea față de terți	401
FIȘA NR. 11. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE PRIVATĂ	402
I. CONSIDERAȚII GENERALE	402
1. Noțiune. Domeniu de aplicare. Caractere juridice. Enumerare	402
II. DREPTUL DE SUPERFICIE	403
1. Noțiune și caractere juridice	403
2. Constituirea dreptului de superficie	404
3. Exercițarea dreptului de superficie	406
3.1. Limitele și condițiile de exercitare a dreptului	406
3.2. Drepturile și obligațiile superficiarului și ale proprietarului terenului	406
3.2.1. Drepturile și obligațiile superficiarului	406

3.2.2. Drepturile și obligațiile proprietarului terenului _____	407
3.2.3. Prestația datorată de superficiar proprietarului terenului în cazul superficiei constituite cu titlu oneros _____	407
3.2.4. Acțiunile pe care le poate exercita superficiarul _____	407
4. Stingerea dreptului de superficie _____	408
4.1. Enumerarea cauzelor de stingere a dreptului de superficie _____	408
4.2. Cauze de stingere a dreptului de superficie _____	408
III. DREPTUL DE UZUFRACT _____	410
1. Noțiune și caractere juridice _____	410
2. Constituirea dreptului de uzufruct _____	411
2.1. Domeniul de aplicare (obiectul uzufructului). Titularul dreptului de uzufruct _____	411
2.2. Modalități de constituire _____	412
2.3. Durata uzufructului _____	412
3. Efectele uzufructului _____	413
3.1. Drepturile uzufructuarului _____	413
3.2. Obligațiile uzufructuarului _____	416
3.3. Drepturile nudului proprietar _____	419
3.4. Obligațiile nudului proprietar _____	419
4. Stingerea uzufructului _____	420
IV. DREPTUL DE UZ ȘI DREPTUL DE ABITAȚIE _____	421
1. Noțiune _____	421
2. Asemănări și deosebiri între dreptul de uz și dreptul de abitație _____	421
V. DREPTUL DE SERVITUTE _____	422
1. Noțiune și caractere juridice _____	422
2. Clasificarea servituților _____	423
3. Constituirea servituții _____	424
4. Exercițarea dreptului de servitute _____	424
4.1. Drepturile și obligațiile proprietarului fondului dominant _____	424
4.2. Drepturile și obligațiile proprietarului fondului aservit _____	425
4.3. Exercițarea servituții în caz de împărțire a fondurilor _____	426
5. Stingerea servituților _____	426
5.1. Enumerarea cauzelor de stingere _____	426
5.2. Cauzele de stingere a servituții _____	426
FIȘA NR. 12. POSESIA _____	428
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	428
1. Noțiune _____	428
2. Elementele constitutive ale posesiei _____	428
3. Delimitarea posesiei, ca stare de fapt, de alte situații juridice _____	429
3.1. Posesia, ca stare de fapt, și posesia, ca stare de drept (ca atribut al unui drept real principal) _____	429

3.2. Posesia și detenția precară _____	429
3.3. Intervertirea detenției precare în posesie _____	430
4. Dobândirea și pierderea posesiei _____	431
II. VICIILE POSESIEI _____	431
1. Precizări introductive _____	431
2. Discontinuitatea _____	432
3. Violența _____	432
4. Clandestinitatea _____	433
III. EFECTELE POSESIEI _____	433
1. Precizări introductive _____	433
2. Posesia creează o prezumție de proprietate _____	434
3. Posesia de bună-credință conduce la dobândirea fructelor produse de bunul asupra căruia se exercită _____	435
4. Acțiunile posesorii _____	436
4.1. Noțiune. Feluri de acțiuni posesorii _____	436
4.2. Acțiunea posesorie generală (acțiunea în complângere) _____	436
4.3. Acțiunea posesorie specială (acțiunea în reintegrare) _____	437
4.4. Aspecte procesuale privind acțiunile posesorii _____	437
4.5. Luarea măsurilor pentru conservarea bunului asupra căruia se exercită posesia _____	438
FIȘA NR. 13. ACCESIUNEA _____	440
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	440
II. ACCESIUNEA IMOBILIARĂ NATURALĂ _____	440
1. Noțiune _____	440
2. Cazurile de accesione imobiliară naturală prevăzute de Codul civil și regimul lor juridic _____	440
3. Natura juridică a unor termene prevăzute de Codul civil _____	441
III. ACCESIUNEA IMOBILIARĂ ARTIFICIALĂ _____	442
1. Considerații generale _____	442
2. Accesione imobiliară artificială ca prezumție de proprietate _____	442
3. Noțiunea de lucrări autonome și lucrări adăugate _____	443
4. Realizarea lucrării de către proprietarul imobilului cu materialele altei persoane _____	444
5. Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia _____	444
6. Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia _____	446
7. Lucrările realizate parțial asupra imobilului autorului _____	447
8. Lucrările provizorii _____	448
9. Realizarea unei lucrări asupra imobilului altuia cu materialele unui terț _____	448
10. Aspecte care privesc atât pe autorul de bună-credință, cât și pe autorul de rea-credință _____	449
IV. ACCESIUNEA MOBILIARĂ _____	452
1. Noțiune _____	452
2. Confectionarea bunului mobil cu materialele altei persoane _____	452
3. Unirea a două bunuri mobile _____	452

FIȘA NR. 14. UZUCAPIUNEA	453
I. CONSIDERAȚII GENERALE	453
1. Noțiune și justificare	453
2. Bunurile care nu pot fi dobândite prin uzucapiune	453
3. Felurile uzucapiunii în sistemul Codului civil din 2009	454
4. Posesia utilă, condiție esențială a uzucapiunii	454
II. UZUCAPIUNEA IMOBILIARĂ EXTRATABULARĂ	455
III. UZUCAPIUNEA IMOBILIARĂ TABULARĂ	456
IV. UZUCAPIUNEA MOBILIARĂ	457
V. ASPECTE COMUNE UZUCAPIUNII EXTRATABULARE, TABULARE ȘI MOBILIARE	457
1. Joncțiunea posesiilor	457
2. Calculul termenului uzucapiunii	458
VI. INVOCAREA UZUCAPIUNII	458
1. Invocarea uzucapiunii imobiliare extratabulare	458
2. Invocarea uzucapiunii imobiliare tabulare	461
3. Invocarea uzucapiunii mobiliare	461
OBLIGAȚIILE	463
FIȘA NR. 15. FAPTUL JURIDIC LICIT	465
I. GESTIUNEA DE AFACERI	465
1. Considerații prelabile	465
2. Condițiile gestiunii de afaceri	465
3. Efectele gestiunii de afaceri	466
3.1. Obligațiile gerantului	466
3.2. Obligațiile geratului	467
3.3. Ratificarea gestiunii	468
II. PLATA NEDATORATĂ	468
1. Considerații generale	468
2. Condițiile plății nedatorate	468
3. Efectele plății nedatorate	469
III. ÎMBOGĂȚIREA FĂRĂ JUSTĂ CAUZĂ	470
1. Considerații generale	470
2. Condiții pentru exercitarea acțiunii în restituire (<i>actio de in rem verso</i>)	470
3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	471
IV. ASPECTE PARTICULARE	471
FIȘA NR. 16. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ	473
I. CONSIDERAȚII GENERALE	473
1. Noțiune	473
2. Forme	473

II. CONDIȚIILE RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE PENTRU FAPTA PROPRIE _____	474
1. Prejudiciul _____	475
1.1. Noțiune. Prejudiciul patrimonial și prejudiciul moral _____	475
1.2. Cerințele reparării prejudiciului _____	477
1.2.1. Prejudiciul să fie cert _____	477
1.2.2. Prejudiciul să nu fi fost reparat în prealabil de o terță persoană fizică sau juridică _____	478
1.3. Principiile reparării prejudiciului _____	479
1.3.1. Principiul posibilității reparării prejudiciului pe cale convențională _____	479
1.3.2. Principiul reparării integrale a prejudiciului _____	479
1.3.3. Principiul reparării în natură a prejudiciului _____	480
1.3.4. Principiul răspunderii solidare _____	481
1.4. Repararea prin echivalent a prejudiciului _____	481
1.4.1. Modalități de reparare prin echivalent a prejudiciului _____	481
1.4.2. Stabilirea despăgubirilor în cazul reparării prin echivalent a prejudiciului _____	482
2. Fapta ilicită _____	484
2.1. Noțiune _____	484
2.2. Fapta ilicită, element distinct al răspunderii civile delictuale _____	485
2.3. Cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei prejudiciabile _____	486
2.3.1. Precizări introductive _____	486
2.3.2. Legitima apărare _____	486
2.3.3. Starea de necesitate _____	486
2.3.4. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului _____	487
2.3.5. Divulgarea secretului comercial impusă de anumite împrejurări _____	488
2.3.6. Exercițarea normală a unui drept subiectiv _____	488
2.3.7. Consimțământul victimei _____	489
3. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu _____	490
4. Vinovăția _____	491
4.1. Noțiunea și structura vinovăției _____	491
4.2. Formele și modalitățile vinovăției _____	491
4.3. Criterii pentru stabilirea vinovăției _____	493
4.4. Discernământul (capacitatea delictuală) _____	493
4.5. Cauzele care înlătură vinovăția _____	494
5. Aspecte specifice privind răspunderea civilă delictuală a persoanei juridice pentru fapta sa proprie _____	497
5.1. Particularități privind condițiile răspunderii persoanei juridice pentru fapta proprie _____	497
5.2. Efectele răspunderii persoanei juridice _____	497
III. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ INDIRECTĂ _____	498
1. Răspunderea pentru fapta altuia _____	498
1.1. Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	498
1.1.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	498

1.1.2. Fundamentarea răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	498
1.1.3. Condițiile răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	499
1.1.4. Efectele răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	501
1.1.5. Corelația dintre răspunderea părinților sau a tutorelui și răspunderea altei persoane care avea obligația de supraveghere a minorului _____	501
1.2. Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului _____	502
1.2.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	502
1.2.2. Condițiile răspunderii comitentului pentru fapta prepusului _____	503
1.2.3. Efectele răspunderii comitentului pentru fapta prepusului _____	504
1.2.3.1. Efectele răspunderii comitentului în raporturile dintre comitent și victima prejudiciului _____	504
1.2.3.2. Efectele răspunderii comitentului în raporturile dintre comitent și prepus. Regresul comitentului _____	505
1.2.4. Corelația dintre răspunderea părinților și răspunderea comitentului _____	507
2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale sau de lucruri _____	507
2.1. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general _____	507
2.1.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	507
2.1.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general. Cauze exoneratoare de răspundere _____	509
2.1.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general _____	511
2.1.4. Corelația cu alte forme de răspundere _____	511
2.2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale _____	512
2.2.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	512
2.2.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale. Cauzele exoneratoare de răspundere _____	513
2.2.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale _____	513
2.3. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului _____	513
2.3.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	513
2.3.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului. Cauzele exoneratoare de răspundere _____	514
2.3.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului _____	515
2.4. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru _____	515
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	516
FIȘA NR. 17. EXECUTAREA OBLIGAȚIILOR _____	522
I. PLATA _____	522
1. Considerații generale _____	522
2. Subiectele plății _____	522
2.1. Persoanele care pot face plata _____	522
2.2. Persoanele care pot primi plata _____	524

3. Condițiile și obiectul plății _____	525
3.1. Condițiile plății _____	525
3.2. Obiectul plății. Obligațiile debitorului _____	526
4. Data plății _____	527
5. Locul plății _____	528
6. Suportarea cheltuielilor pentru efectuarea plății _____	528
7. Dovada plății _____	529
8. Imputația plății _____	530
9. Punerea în întârziere a creditorului _____	531
9.1. Noțiune. Cazurile de punere în întârziere a creditorului _____	531
9.2. Procedura prin care debitorul se liberează de obligație _____	532
9.3. Efectele punerii în întârziere a creditorului _____	533
II. EXECUTAREA SILITĂ A OBLIGAȚIILOR _____	534
1. Considerații prelabile _____	534
2. Executarea silită în natură _____	536
2.1. Principiul executării silite în natură _____	536
2.2. Executarea în natură a obligațiilor în funcție de obiectul lor _____	536
3. Executarea prin echivalent _____	538
3.1. Natura juridică a executării obligațiilor prin echivalent _____	538
3.2. Condițiile acordării de despăgubiri _____	539
3.3. Fapta ilicită _____	539
3.4. Prejudiciul _____	540
3.5. Raportul de cauzalitate _____	542
3.6. Vinovăția _____	542
3.7. Punerea în întârziere a debitorului _____	543
3.8. Clauzele cu privire la răspundere _____	545
3.9. Evaluarea despăgubirilor _____	546
3.9.1. Evaluarea judiciară _____	546
3.9.2. Evaluarea convențională _____	547
3.9.2.1. <i>Determinarea de către părți a întinderii prejudiciului și a cuantumului despăgubirilor înainte ca acesta să se fi produs</i> _____	547
A. <i>Clauza penală</i> _____	547
B. <i>Arvuna confirmatorie</i> _____	550
3.9.3. Evaluarea legală _____	551
4. Rezoluțiunea _____	552
4.1. Considerații generale _____	552
4.2. Rezoluțiunea judiciară _____	553
4.2.1. Condițiile rezoluțiunii judiciare _____	553
4.3. Rezoluțiunea unilaterală _____	555
4.4. Rezoluțiunea de drept _____	556
4.5. Rezoluțiunea convențională _____	556

4.6. Efectele rezoluțiunii _____	557
5. Rezilierea _____	558
5.1. Noțiuni _____	558
5.2. Comparație între rezoluțiune și reziliere _____	558
6. Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale _____	558
6.1. Considerații generale _____	558
6.2. Excepția de neexecutare (<i>exceptio non adimpleti contractus</i>) _____	559
6.3. Imposibilitatea de executare _____	561
III. MIJLOACELE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR CREDITORILOR _____	562
1. Creditorii chirografari _____	562
2. Măsurile conservatorii _____	563
3. Acțiunea oblică _____	563
3.1. Noțiuni și caracterizare generală _____	563
3.2. Domeniul de aplicare _____	564
3.3. Condițiile exercitării acțiunii oblice _____	564
3.4. Efectele acțiunii oblice _____	566
4. Acțiunea revocatorie (pauliană) _____	566
4.1. Noțiuni și domeniul de aplicare _____	566
4.2. Condițiile exercitării acțiunii revocatorii _____	567
4.3. Efectele admiterii acțiunii revocatorii _____	569
4.4. Comparație între acțiunea oblică și acțiunea revocatorie _____	570
4.5. Comparație între acțiunea în simulație și acțiunea revocatorie _____	570
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	571
FIȘA NR. 18. TRANSMISIUNEA, TRANSFORMAREA ȘI STINGEREA OBLIGAȚIILOR _____	572
I. TRANSMISIUNEA OBLIGAȚIILOR _____	572
1. Precizări prealabile _____	572
2. Cesiunea de creanță _____	572
2.1. Noțiunea și funcțiile cesiunii de creanță. Deosebiri față de cesiunea contractului _____	572
2.2. Felurile cesiunii de creanță _____	573
2.2.1. Cesiunea de creanță cu titlu oneros și cesiunea de creanță cu titlu gratuit _____	573
2.2.2. Cesiunea de creanță totală și cesiunea de creanță parțială _____	573
2.3. Condițiile cesiunii de creanță _____	574
2.3.1. Condițiile de fond ale cesiunii de creanță _____	574
2.3.1.1. <i>Obiectul cesiunii de creanță. Creanțele incesibile</i> _____	575
2.3.2. Condițiile de formă ale cesiunii de creanță _____	576
2.4. Publicitatea cesiunii de creanță _____	577
2.5. Efectele cesiunii de creanță _____	580
2.5.1. Considerații generale _____	580
2.5.2. Efectele cesiunii de creanță între părți _____	580
2.5.2.1. <i>Strămutarea dreptului de creanță</i> _____	580

2.5.2.2. <i>Obligația de garanție</i>	581
A. <i>Existența obligației de garanție, în funcție de caracterul oneros sau nu al cesiunii</i>	581
B. <i>Obligația legală și obligația convențională de garanție în cazul cesiunii de creanță cu titlu oneros</i>	582
2.5.3. Efectele cesiunii de creanță față de terți	584
2.5.3.1. <i>Efectele cesiunii de creanță față de debitorul cedat</i>	584
2.5.3.2. <i>Efectele cesiunii de creanță față de ceilalți terți</i>	585
2.6. Cesiunea unei creanțe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător	586
3. Subrogația personală	587
3.1. Noțiunea și felurile subrogației personale	587
3.2. Subrogația legală (de drept)	587
3.3. Subrogația convențională	588
3.3.1. Subrogația consimțită de creditor	588
3.3.2. Subrogația consimțită de debitor	589
3.4. Efectele subrogației personale	589
4. Preluarea datoriei	590
4.1. Considerații generale	590
4.2. Condițiile preluării datoriei	591
4.3. Efectele preluării datoriei	591
4.3.1. Efecte între părțile preluării datoriei	591
4.3.2. Efecte față de creditor	591
4.4. Ineficacitatea preluării de datorie	593
II. TRANSFORMAREA OBLIGAȚIILOR	593
1. Novația	593
1.1. Noțiunea și felurile novației	593
1.2. Condițiile novației	594
1.3. Efectele novației	595
III. STINGEREA OBLIGAȚIILOR	596
1. Considerații generale	596
2. Compensația	596
2.1. Noțiune și domeniul de aplicare	596
2.2. Felurile compensației	597
2.3. Efectele compensației	599
3. Confuziunea	601
3.1. Noțiune și domeniul de aplicare	601
3.2. Efectele confuziunii	602
3.3. Desființarea confuziunii	602
4. Darea în plată	603
4.1. Noțiunea și condițiile dării în plată	603
4.2. Efectele dării în plată	603

5. Remiterea de datorie _____	604
5.1. Noțiune _____	604
5.2. Clasificarea remiterii de datorie _____	604
5.3. Proba remiterii de datorie _____	605
5.4. Efectele remiterii de datorie _____	605
6. Imposibilitatea fortuită de executare _____	606
6.1. Noțiune și condiții _____	606
6.2. Efecte _____	607
FIȘA NR. 19. FIDEIUSIUNEA _____	608
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	608
1. Noțiune. Natura contractuală a fideiusiunii _____	608
2. Caracterele juridice ale contractului de fideiusiune _____	608
II. CONDIȚIILE DE VALABILITATE ALE CONTRACTULUI DE FIDEIUSIUNE _____	610
III. OBIECTUL FIDEIUSIUNII _____	610
IV. LIMITELE ȘI ÎNTINDEREA FIDEIUSIUNII _____	610
V. PĂRȚILE CONTRACTULUI DE FIDEIUSIUNE _____	611
1. Părțile raportului juridic de garanție personală (fideiusiune) _____	611
2. Părțile contractului de fideiusiune _____	612
VI. FELURILE FIDEIUSIUNII _____	612
1. Clasificarea fideiusiunii _____	612
2. Fideiusiunea obligatorie _____	613
3. Fideiusiunea asimilată _____	614
VII. EFECTELE FIDEIUSIUNII _____	615
1. Efecte între creditor și fideiusor _____	615
2. Efecte între debitor și fideiusor _____	618
VIII. ÎNCETAREA FIDEIUSIUNII _____	621
1. Considerații generale _____	621
2. Clasificarea modurilor de încetare a fideiusiunii _____	621
3. Stingerea fideiusiunii prin unul dintre modurile generale de stingere a obligațiilor _____	621
3.1. Moduri generale de stingere a obligației de fideiusiune _____	621
3.2. Compensația creanței _____	622
3.3. Confuziunea _____	622
3.4. Darea în plată _____	623
3.5. Novația _____	623
3.6. Remiterea de datorie _____	624
3.7. Imposibilitatea fortuită de executare _____	624
3.8. Prescripția obligației de fideiusiune și a obligației principale _____	625
4. Stingerea fideiusiunii prin unul dintre modurile specifice de stingere a obligației de fideiusiune _____	625
4.1. Liberarea fideiusorului prin fapta creditorului _____	625

4.2. Liberarea fideiusorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate _____	626
4.3. Stingerea fideiusiunii prin decesul fideiusorului _____	627
4.4. Stingerea fideiusiunii la împlinirea termenului obligației principale _____	627
4.5. Stingerea fideiusiunii prin încetarea funcției deținute de către debitorul principal _____	628
IX. ASPECTE PARTICULARE _____	629
CONTRACTELE _____	631
FIȘA NR. 20. CONTRACTUL DE VÂNZARE _____	633
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	633
1. Noțiune _____	633
2. Caractere juridice _____	634
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE VÂNZARE _____	636
1. Capacitatea de a contracta _____	636
1.1. Considerații generale _____	636
1.2. Incapacități speciale de a cumpăra _____	636
1.3. Incapacități speciale de a vinde _____	640
1.4. Calitatea procesuală activă _____	641
2. Consimțământul _____	642
2.1. Considerații generale _____	642
2.2. Promisiunea unilaterală de vânzare sau de cumpărare și promisiunea bilaterală de vânzare (antecontractul de vânzare) _____	642
2.2.1. Noțiune _____	642
2.2.2. Aspecte comune privind promisiunea unilaterală de vânzare sau de cumpărare și promisiunea bilaterală de vânzare _____	644
2.2.3. Efecte specifice în caz de neîndeplinire a obligațiilor asumate prin promisiunea de vânzare _____	644
2.2.4. Deosebiri ale promisiunii unilaterale de vânzare sau de cumpărare și ale promisiunii bilaterale de vânzare față de contractul de vânzare _____	648
2.3. Aspecte privind arvuna și contractul de vânzare _____	648
2.4. Pactul de opțiune privind contractul de vânzare _____	649
2.5. Problema pactului de preferință _____	652
2.6. Dreptul de preempțiune _____	652
3. Obiectul contractului de vânzare _____	658
3.1. Considerații generale privind obiectul contractului și obiectul obligației _____	658
3.2. Bunul vândut _____	658
3.2.1. Condiții _____	658
3.3. Prețul _____	662
3.3.1. Condițiile prețului _____	662
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE VÂNZARE _____	665
1. Interpretarea clauzelor contractului de vânzare _____	665

2. Obligațiile vânzătorului _____	665
2.1. Obligația de a transmite proprietatea sau dreptul vândut _____	665
2.1.1. Principiul transmiterii imediate, de drept, a dreptului de proprietate _____	666
2.1.2. Excepții de la principiul transmiterii imediate a dreptului de proprietate _____	666
2.1.3. Efectele transmiterii proprietății _____	673
2.1.4. Riscul pieirii fortuite a bunului în cazul contractului de vânzare _____	674
2.2. Obligația de a preda bunul _____	674
2.3. Obligația de a-l garanta pe cumpărător pentru evicțiune _____	680
2.3.1. Aspecte generale _____	680
2.3.2. Modalitatea în care operează garanția și răspunderea pentru evicțiune după cum evicțiunea s-a produs sau nu _____	684
2.3.3. Întinderea garanției în situația în care evicțiunea s-a produs _____	684
2.3.4. Modificarea sau înlăturarea garanției pentru evicțiune prin convenția părților _____	687
2.4. Obligația de a-l garanta pe cumpărător pentru viciile ascunse ale bunului vândut _____	688
2.4.1. Considerații generale _____	688
2.4.2. Condițiile angajării răspunderii pentru vicii ascunse. Proba _____	689
2.4.3. Distincție între viciul ascuns și eroarea esențială cu privire la caracteristicile bunului _____	691
2.4.4. Modificarea sau înlăturarea garanției pentru vicii ascunse _____	692
2.4.5. Efectele garanției vânzătorului pentru vicii ascunse _____	692
2.4.5.1. Dreptul de opțiune al cumpărătorului _____	692
2.4.5.2. Procedura prealabilă a denunțării viciilor ascunse, pentru a se putea obține rezoluțiunea _____	693
2.4.5.3. Acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse _____	694
2.5. Garanția pentru buna funcționare a bunului vândut _____	696
3. Obligațiile cumpărătorului _____	697
3.1. Obligația de plată a prețului _____	697
3.1.1. Aspecte generale _____	697
3.1.2. Mijloace juridice puse la îndemâna vânzătorului în caz de neplată a prețului _____	699
3.2. Obligația cumpărătorului de a prelua bunul de la vânzător _____	701
3.3. Obligația de a suporta cheltuielile vânzării _____	702
IV. VARIETĂȚI DE VÂNZARE _____	702
1. Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății _____	702
2. Vânzarea unei moșteniri _____	703
3. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare _____	705
V. ASPECTE PARTICULARE _____	707
FIȘA NR. 21. CONTRACTUL DE DONAȚIE _____	709
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	709
1. Noțiuni și delimitări conceptuale _____	709
2. Caractere juridice _____	709

II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE DONAȚIE _____	711
1. Capacitatea părților _____	711
1.1. Aspecte generale _____	711
1.2. Incapacități de a dispune prin donații _____	712
1.3. Incapacități de a primi donații _____	713
2. Alte condiții de validitate, de fond _____	714
III. ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DE DONAȚIE. PARTICULARITĂȚI _____	716
1. Încheierea contractului de donație _____	716
2. Particularități privind încheierea donației între persoane absente _____	717
3. Promisiunea de donație _____	718
IV. PRINCIPIUL IREVOCABILITĂȚII DONAȚIILOR _____	719
V. VARIETĂȚI DE DONAȚII _____	720
1. Donațiile simulate _____	720
2. Donațiile indirecte _____	721
3. Darul manual _____	722
4. Donația cu sarcină _____	723
VI. PARTICULARITĂȚI PRIVIND DONAȚIA ÎNTRE SOȚI ȘI DONAȚIA FĂCUTĂ VIITORILOR SOȚI _____	723
VII. EFECTELE DONAȚIILOR _____	725
1. Obligațiile donatorului _____	725
2. Obligațiile donatarului _____	726
VIII. REVOCAREA DONAȚIEI _____	726
1. Dispoziții comune în materia revocării donației _____	726
2. Revocarea donației pentru ingraturdine _____	726
3. Revocarea donației pentru neexecutarea sarcinii _____	729
IX. ASPECTE PARTICULARE _____	730
FIȘA NR. 22. CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE _____	731
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	731
1. Noțiune _____	731
2. Caractere juridice _____	732
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	733
1. Capacitatea părților _____	733
2. Consimțământul _____	734
3. Obiectul locațiunii _____	734
4. Durata contractului _____	735
5. Situația unor locațiuni succesive _____	736
6. Forma contractului de locațiune _____	736
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	737
1. Obligațiile locatorului _____	737
2. Obligațiile locatarului _____	739

IV. SUBLOCAȚIUNEA ȘI CESIUNEA CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	743
V. ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	744
FIȘA NR. 23. CONTRACTUL DE MANDAT _____	749
I. DISPOZIȚII COMUNE TUTUROR FELURILOR DE MANDAT _____	749
1. Noțiune și feluri, puterea de a reprezenta _____	749
2. Caractere juridice _____	750
II. MANDATUL CU REPREZENTARE _____	750
1. Noțiune și condiții de validitate ale contractului de mandat cu reprezentare _____	750
1.1. Noțiune, forma, acceptarea și dovada mandatului _____	750
1.2. Capacitatea părților _____	752
1.3. Consimțământul părților _____	752
1.4. Cauza mandatului _____	752
1.5. Obiectul mandatului _____	753
1.6. Întinderea mandatului _____	753
1.7. Durata mandatului _____	753
2. Efectele mandatului între părți _____	754
2.1. Obligațiile mandatarului _____	754
2.2. Obligațiile mandantului _____	757
3. Efectele mandatului față de terți _____	758
4. Încetarea mandatului _____	760
4.1. Cauzele de încetare _____	760
4.2. Aspecte comune ale încetării contractului de mandat _____	762
III. MANDATUL FĂRĂ REPREZENTARE _____	763
1. Noțiune _____	763
2. Efectele mandatului fără reprezentare _____	763
IV. APLICAȚII ALE MANDATULUI FĂRĂ REPREZENTARE _____	765
1. Contractul de comision _____	765
1.1. Precizări prealabile _____	765
1.2. Noțiune și caractere juridice _____	765
1.3. Condiții de validitate ale contractului de comision _____	766
1.4. Forma și proba contractului de comision _____	767
1.5. Efectele contractului de comision _____	767
1.5.1. Efectele contractului în raporturile dintre comitent și comisionar _____	767
1.5.1.1. <i>Obligațiile comisionarului</i> _____	767
1.5.1.2. <i>Obligațiile comitentului</i> _____	769
1.5.2. Efectele executării contractului față de terți _____	770
1.6. Încetarea contractului de comision _____	771
2. Contractul de consignație _____	772
2.1. Precizări prealabile _____	772
2.2. Noțiune și caractere juridice _____	772

2.3. Condiții de validitate ale contractului de consignație _____	773
2.4. Efectele contractului de consignație _____	774
2.4.1. Obligațiile și drepturile consignatului _____	774
2.4.2. Obligațiile și drepturile consignatarului _____	776
2.4.3. Efectele executării contractului _____	778
2.5. Încetarea contractului de consignație _____	778
2.6. Deosebiri între contractul de consignație și contractul de comision _____	778
3. Contractul de expediție _____	779
3.1. Precizări prelabile _____	779
3.2. Noțiune și caractere juridice _____	779
3.3. Condiții de validitate ale contractului de expediție _____	780
3.4. Efectele contractului de expediție _____	781
3.4.1. Obligațiile expeditorului _____	781
3.4.2. Răspunderea expeditorului _____	782
3.4.3. Obligațiile comitentului _____	783
3.5. Încetarea contractului de expediție _____	785

FIȘA NR. 24. CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT _____	786
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	786
II. ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ (COMODATUL) _____	786
1. Considerații generale _____	786
1.1. Noțiune _____	786
1.2. Caractere juridice _____	786
2. Condiții de validitate și dovada contractului de comodat _____	788
3. Efectele contractului _____	789
3.1. Obligațiile comodatarului _____	789
3.2. Obligațiile comodantului _____	793
4. Încetarea contractului de comodat _____	794
III. ÎMPRUMUTUL DE CONSUMAȚIE _____	795
1. Considerații generale _____	795
1.1. Noțiune _____	795
1.2. Caractere juridice _____	795
2. Condiții de validitate și dovada contractului de împrumut de consumație _____	796
3. Efectele împrumutului de consumație _____	796
4. Împrumutul cu dobândă _____	799
4.1. Considerații generale _____	799
4.2. Dobânda _____	800
5. Încetarea contractului de împrumut de consumație _____	803
IV. COMPARAȚIE ÎNTRE ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ ȘI ÎMPRUMUTUL DE CONSUMAȚIE _____	804

FIȘA NR. 25. CONTRACTUL DE RENTĂ VIAGERĂ	805
I. CONSIDERAȚII GENERALE	805
II. CARACTERE JURIDICE	806
III. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE RENTĂ VIAGERĂ	807
IV. EFECTELE CONTRACTULUI	807
1. Obligațiile credentierului	807
2. Obligațiile debirentierului	807
FIȘA NR. 26. CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE	809
I. CONSIDERAȚII GENERALE	809
1. Noțiune. Părțile contractului. Durata contractului	809
2. Caractere juridice	809
II. DELIMITAREA FAȚĂ DE ALTE CONTRACTE	811
1. Delimitarea contractului de întreținere față de contractul de rentă viageră	811
2. Delimitarea contractului de întreținere față de contractul de vânzare	811
III. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE	812
IV. EFECTELE CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE	813
1. Obligațiile creditorului	813
2. Obligațiile debitorului	813
V. ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE	815
VI. ASPECTE PARTICULARE	817
FIȘA NR. 27. CONTRACTUL DE TRANZACȚIE	818
I. CONSIDERAȚII GENERALE	818
1. Noțiune și feluri	818
2. Caractere juridice	818
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE	819
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE	821
IV. DESFIINȚAREA CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE	822
MOȘTENIREA	825
FIȘA NR. 28. PRINCIPIILE DEVOLUȚIUNII LEGALE, NEDEMNITATEA ȘI REPREZENTAREA SUCCESORALĂ	827
I. PRINCIPIILE GENERALE ALE DEVOLUȚIUNII LEGALE A MOȘTENIRII	827
1. Considerații generale privind devoluțiunea legală a moștenirii	827
2. Principiul chemării la moștenire a rudelor în ordinea claselor de moștenitori	827
2.1. Clasele de moștenitori legali	827
2.2. Chemarea la moștenire a soțului supraviețuitor	828
2.3. Dubla calitate de moștenitor legal	828
2.4. Concursul dintre două clase de moștenitori	828

3. Principiul proximității gradului de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă _____	829
4. Principiul egalității între rudele din aceeași clasă și de același grad chemate la moștenire _____	829
II. CONDIȚIILE PENTRU CA O PERSOANĂ SĂ POATĂ VENI LA MOȘTENIRE _____	829
III. NEDEMNITATEA SUCCESORALĂ _____	830
1. Considerații generale _____	830
1.1. Noțiunea de nedemnitate succesorală _____	830
1.2. Caracterele juridice ale nedemnității succesorale _____	830
2. Nedemnitatea de drept _____	830
2.1. Persoane nedemne de drept de a moșteni _____	830
2.2. Constatarea nedemnității de drept _____	831
3. Nedemnitatea judiciară _____	832
3.1. Persoane care pot fi declarate nedemne _____	832
3.2. Declararea nedemnității judiciare _____	832
4. Deosebiri între nedemnitatea de drept și nedemnitatea judiciară _____	833
5. Efectele nedemnității succesorale _____	834
5.1. Considerații generale _____	834
5.2. Efectele nedemnității față de nedemn _____	834
5.3. Efectele nedemnității față de descendenții nedemnului _____	835
5.4. Efectele nedemnității față de terți _____	835
6. Înlăturarea efectelor nedemnității _____	836
IV. REPRESENTAREA SUCCESORALĂ _____	837
1. Considerații generale _____	837
2. Domeniul de aplicare al reprezentării succesorale _____	838
3. Condițiile reprezentării succesorale _____	838
3.1. Cadrul general _____	838
3.2. Cel reprezentat să fie decedat (lipsit de capacitatea de a moșteni) sau nedemn (față de defunct) la data deschiderii moștenirii _____	838
3.3. Reprezentantul să îndeplinească condițiile generale pentru a-l moșteni pe <i>de cuius</i> _____	839
4. Modul în care operează reprezentarea succesorală _____	840
5. Efectele reprezentării succesorale _____	841
5.1. Efectul general al reprezentării succesorale _____	841
5.2. Efectul particular al reprezentării succesorale _____	842
5.2.1. Obligația la raport _____	842
5.2.2. Distincție între reprezentarea succesorală și retransmiterea dreptului de opțiune succesorală _____	843
FIȘA NR. 29. SOȚUL SUPRAVIEȚUITOR ȘI CLASELE DE MOȘTENITORI LEGALI _____	845
I. DREPTURILE SUCCESORALE ALE SOȚULUI SUPRAVIEȚUITOR _____	845
1. Categoriile de drepturi ale soțului supraviețuitor _____	845
2. Condițiile dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor _____	845
3. Comunitatea de bunuri și dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor _____	846

4. Cota succesorală a soțului supraviețuitor _____	847
4.1. Reguli generale _____	847
4.2. Cota succesorală a soțului supraviețuitor în concurs cu clasele de moștenitori _____	847
4.3. Cota succesorală a soțului supraviețuitor în situații speciale _____	847
5. Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor _____	848
5.1. Noțiune și justificare _____	848
5.2. Obiectul dreptului special de moștenire _____	848
5.3. Natura juridică a dreptului special al soțului supraviețuitor _____	849
5.4. Mobilierul și obiectele de uz casnic _____	849
6. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor _____	850
6.1. Noțiune și caractere juridice _____	850
6.2. Condițiile dreptului de abitație al soțului supraviețuitor _____	850
6.3. Modificări ale dreptului de abitație permise de lege _____	851
6.4. Stingerea dreptului de abitație al soțului supraviețuitor _____	851
II. CLASELE DE MOȘTENITORI LEGALI _____	851
1. Clasa I de moștenitori legali. Descendenții _____	851
1.1. Noțiunea de descendenți _____	851
1.2. Dreptul de moștenire al descendenților _____	852
1.3. Împărțirea moștenirii între descendenți _____	852
2. Clasa a II-a de moștenitori legali. Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați _____	853
2.1. Noțiune. Vocația la moștenire _____	853
2.2. Ascendenții privilegiați _____	854
2.2.1. Noțiune. Vocația succesorală în cazul adopției _____	854
2.2.2. Împărțeala moștenirii _____	855
2.3. Colateralii privilegiați _____	855
2.3.1. Noțiune _____	855
2.3.2. Împărțeala moștenirii _____	855
2.4. Concursul clasei a II-a de moștenitori cu soțul supraviețuitor _____	857
2.4.1. Exemple _____	857
3. Clasa a III-a de moștenitori legali. Ascendenții ordinari _____	858
3.1. Noțiune _____	858
3.2. Împărțeala moștenirii _____	858
4. Clasa a IV-a de moștenitori legali. Colateralii ordinari _____	859
4.1. Noțiune _____	859
4.2. Împărțeala moștenirii _____	859
5. Caracterele juridice ale dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor și al rudelor defunctului din cele patru clase de moștenitori legali _____	860
6. Aspecte particulare _____	861

FIȘA NR. 30. REZERVA SUCCESORALĂ. COTITATEA DISPONIBILĂ. REDUCȚIUNEA LIBERALITĂȚILOR EXCESIVE	862
I. REZERVA SUCCESORALĂ ȘI COTITATEA DISPONIBILĂ	862
1. Rezerva succesorală	862
1.1. Considerații generale	862
1.2. Caracterele rezervei succesorale	863
1.3. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale	864
1.3.1. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale. Reguli generale	864
1.3.2. Rezerva soțului supraviețuitor	865
1.3.3. Rezerva descendenților	865
1.3.4. Rezerva ascendenților privilegiați	866
2. Cotitatea disponibilă	866
2.1. Noțiune	866
2.2. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor	866
II. CALCULUL MASEI SUCCESORALE, AL REZERVEI ȘI AL COTITĂȚII DISPONIBILE	872
1. Considerații generale	872
2. Activul brut și activul net al moștenirii	873
2.1. Activul brut	873
2.2. Activul net	873
3. Reunirea fictivă la activul net a donațiilor	874
3.1. Noțiune	874
3.2. Reguli privind reunirea fictivă și stabilirea masei de calcul	874
3.2.1. Evaluarea bunurilor obiect al donațiilor supuse reunirii fictive	874
3.2.2. Bunurile supuse reunirii fictive	874
3.2.3. Ordinea operațiilor pentru stabilirea masei de calcul	875
III. REDUCȚIUNEA LIBERALITĂȚILOR EXCESIVE	876
1. Considerații generale	876
2. Căile de realizare a reducăunii	876
3. Ordinea și regulile reducăunii liberalităăților excesive	877
4. Efectele reducăunii liberalităăților excesive	878
5. Întregirea rezervei succesorale	878
6. Reducăunea unor liberalităăți speciale	879
7. Imputarea liberalităăților	880
FIȘA NR. 31. DREPTUL DE OPTIUNE SUCCESORALĂ	881
I. NOȚIUNI GENERALE, SUBIECȚII ȘI CARACTERELE JURIDICE ALE DREPTULUI DE OPTIUNE SUCCESORALĂ	881
1. Noăiunile de opăiune succesorală și de succesibil. Transmisiunea succesorală provizorie	881
2. Subiecăii dreptului de opăiune succesorală	882
2.1. Considerății generale	882
2.2. Moștenitorii legali	882

2.3. Legatarii _____	883
2.4. Vocația multiplă la moștenire _____	883
2.5. Creditorii succesibilului _____	883
3. Caracterele juridice ale dreptului de opțiune succesorală _____	886
II. CONDIȚIILE DE VALIDITATE ALE ACTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	889
III. TERMENUL DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	892
IV. EXERCITAREA DREPTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	897
1. Acceptarea moștenirii _____	897
1.1. Noțiunea și felurile acceptării moștenirii _____	897
1.2. Acceptarea voluntară a moștenirii _____	897
1.3. Acceptarea forțată a moștenirii _____	905
1.4. Întocmirea inventarului și luarea măsurilor speciale de conservare a bunurilor succesorale _____	909
2. Renunțarea la moștenire _____	911
2.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	911
2.2. Condițiile renunțării la moștenire _____	912
2.3. Efectele renunțării la moștenire _____	915
FAMILIA _____	917
FIȘA NR. 32. DESFACEREA CĂSĂTORIEI _____	919
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	919
II. CAZURILE DE DIVORȚ _____	919
1. Cazurile și motivele de divorț. Enumerare _____	919
2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară _____	920
2.1. Condiții _____	920
2.2. Cererea de divorț _____	920
3. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă _____	922
4. Divorțul prin acordul soților prin procedură notarială _____	923
5. Divorțul din culpă _____	925
5.1. Enumerarea cazurilor de divorț din culpă _____	925
5.2. Divorțul pentru motive temeinice, întemeiat pe art. 373 lit. b) C.civ. _____	926
5.3. Divorțul pentru separarea în fapt îndelungată _____	927
6. Divorțul din cauza stării de sănătate a unui soț _____	927
III. EFECTELE DIVORȚULUI _____	928
1. Data desfacerii căsătoriei _____	928
2. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți _____	928
3. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți _____	929
3.1. Categoriile de efecte _____	929
3.2. Efecte cu privire la regimul matrimonial _____	929
3.3. Dreptul la despăgubiri _____	931

3.4. Obligația de întreținere între foștii soți _____	931
3.5. Prestația compensatorie _____	932
4. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori _____	934
4.1. Considerații generale _____	934
4.2. Exercițarea autorității părintești _____	935
4.3. Stabilirea locuinței copilului după divorț _____	935
4.4. Stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copilului _____	936
4.5. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil _____	937
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	937
FIȘA NR. 33. FILIAȚIA _____	938
I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE _____	938
II. DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND STABILIREA FILIAȚIEI. PREZUMȚIA DE PATERNITATE _____	938
1. Clasificarea filiației _____	938
2. Modurile de stabilire a filiației _____	938
3. Dovada filiației _____	939
4. Posesia de stat (folosirea stării civile) _____	939
5. Prezumția de paternitate _____	940
6. Timpul legal al concepțiunii _____	941
III. RECUNOAȘTEREA COPILULUI _____	942
1. Noțiune și caractere juridice _____	942
2. Felurile recunoașterii _____	943
3. Nulitatea recunoașterii _____	943
4. Contestarea recunoașterii _____	944
IV. ACȚIUNILE PRIVIND FILIAȚIA _____	944
1. Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație _____	944
2. Contestarea filiației _____	947
3. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă (în stabilirea maternității) _____	948
4. Acțiunea în stabilirea filiației față de tatăl din afara căsătoriei (în stabilirea paternității din afara căsătoriei) _____	949
5. Acțiunile privind filiația față de tatăl din căsătorie _____	950
5.1. Considerații introductive _____	950
5.2. Trăsături specifice acțiunii în tăgada paternității, în funcție de titularul ei _____	951
FIȘA NR. 34. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE _____	955
I. NOȚIUNE ȘI CARACTERE JURIDICE _____	955
II. PERSOANELE ÎNTRE CARE EXISTĂ OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE ȘI ORDINEA ÎN CARE ACEASTA SE DATOREAZĂ _____	956
1. Persoanele între care există obligația de întreținere _____	956

2. Ordinea în care se datorează obligația de întreținere _____	957
3. Particularități ale obligației de întreținere _____	958
III. CONDIȚIILE OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE _____	958
IV. STABILIREA ȘI EXECUTAREA OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE _____	961
FIȘA NR. 35. AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ _____	964
I. NOȚIUNE. DURATA ȘI EXERCITAREA AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI _____	964
II. DREPTURILE ȘI ÎNDATORIRILE PĂRINTEȘTI _____	965
III. MODUL DE EXERCITARE A AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI _____	969
1. Modul de exercitare a autorității părintești _____	969
2. Exercițarea autorității părintești în caz de divorț sau în cazul copilului din afara căsătoriei, a cărui filiație a fost stabilită față de părinți _____	970
IV. DECĂDEREA DIN EXERCIȚIUL DREPTURILOR PĂRINTEȘTI _____	971